De toepassing van over-the-counter pijnmedicatie bij knieartrose

Haio: DE MUNTER Alexander , KUL
Promotor: VANKRUNKELSVEN Patrick
Praktijkopleider: NUYTS Herman

Context: Knieartrose is een zeer veel voorkomende aandoening in de Westerse wereld. De prevalentie wordt geschat op 22,6 per 1000 patiënten met een incidentiecijfer van 4,055 per 1000 patiënten. De prevalentie neemt echter toe door de toenemende vergrijzing van de bevolking in combinatie met een toename van obesitas. Als gevolg hiervan nemen de kosten voor de maatschappij met betrekking tot de diagnostiek en behandeling van deze aandoening gestaag toe. De eerste behandeling voor deze aandoening valt binnen de eerstelijnsgeneeskunde, waarbij de diagnose vooral gesteld dient te worden op basis van klinische diagnostiek. De behandeling ervan is gericht op niet farmacologische interventies als kinesitherapie en een toename in lichaamsbeweging in combinatie met zonodig gewichtsverlies. Deze kunnen aangevuld worden met pijnmedicatie om de symptomen te controleren. Er wordt tevens gebruik gemaakt van symptoomverlichtende medicatie die zonder voorschrift verkrijgbaar is. Deze wordt over-the-counter (OTC) pijnmedicatie genoemd. Met dit onderzoek trachten we een beeld te vormen van deze medicatiegroep. Welke evidentie is er in de literatuur beschikbaar voor het gebruik van deze middelen en van welke OTC medicaties wordt er gebruik gemaakt door de apotheker?

Onderzoeksvraag: 1: Op basis van dossieronderzoek binnen de eigen huisartsenpraktijk trachten we de epidimiologie van knieartrose in kaart te brengen. Aandacht gaat hier vooral uit naar het gebruik van diagnostische middelen, de behandelingsmodaliteiten alsmede het aandeel van chirurgie in de behandeling van gonartrose. 2: Wat is er in de literatuur bekend over over-the-counter pijnmedicatie bij apothekers voor musculoskeletale aandoeningen in België. 3: Welke adviezen verstrekt de apotheker in België met betrekking tot pijnmedicatie rond knieartrose? Dit trachten we te achterhalen met behulp van semi-gestructureerde in depth interviews met samenwerkende apothekers in de directe praktijkomgeving.

Methode: We voerden een retrospectief observationeel dossieronderzoek uit in de eigen huisartsenpraktijk over de periode van 01-01-2005 tot en met 31-12-2015 op basis van zoektermen indicatief voor knieartrose. Vervolgens werden de patiëntendossiers handmatig ingezien en de weerhouden patiënten ingegeven in Survey Monkey. Deze gegevens werden statistisch geanalyseerd met behulp van SPSS. De literatuur werd nagezocht met behulp van de Medline databank. Er werd gezocht op basis van de volgende Mesh termen: `Osteoarthtritis knee` en `Nonprescription Drugs`. Voor de interviews stelden we een vragenlijst op die mondeling overlopen werd met de verschillende apothekers in de praktijkomgeving. Deze werden handmatig verwerkt en geschematiseerd.

Resultaten: Uit 2625 dossiers werden na dossieranalyse 273 patiënten weerhouden. Deze groep werd geminimaliseerd naar 61 patiënten bij wie we de diagnose knieartrose konden aantonen. Dit kwam neer op een incidentiecijfer van 2,324/1000 patiënten. Bij deze patiënten werd bij 47,5% paracetamol voorgeschreven alsmede kreeg 77% een vorm van glucosamine op voorschrift. Elke geïnterviewde apotheker gaf aan geregeld gebruik te maken van over-the-countermedicatie in de behandeling van knieartrose. 90% maakte gebruik van OTC-pijnmedicatie als paracetamol en laag gedoseerde NSAID`s. 100% maakte in een later stadium eventueel gebruik van voedingssuplementen vooral gebaseerd op de actieve bestanddelen glucosamine en/of curcumine.

In ons literatuuronderzoek konden we echter geen kwalitatieve onderzoeken vinden die routinematig gebruik van deze voedingssupplementen konden ondersteunen, dit in tegenstelling tot de toepassing van paracetamol en NSAID`s. De meeste richtlijnen adviseren dan ook deze voedingssupplementen niet te gebruiken in de dagdagelijkse praktijkvoering.

Conclusie: Er wordt in de behandeling van knieartrose zeer veel gebruik gemaakt van over-the-counter medicatie en supplementen. Dit zowel op voorschrift van de huisartsen binnen de onderzochte praktijk als door de geïnterviewde apothekers. Waar er voor paracetamol en NSAID`s voldoende evidentie bestaat om hun gebruik te verantwoorden, ontbreekt deze kwalitatieve literatuur om het gebruik van voedingssupplementen in de behandeling van knieartrose te kunnen ondersteunen en rechtvaardigen. In de toekomst dient er meer kwalitatief onderzoek te gebeuren naar de toepassing en effectiviteit van deze medicatiegroep. Deze studie toonde aan dat er naast de huisarts en fysiotherapeut, een belangrijke rol weggelegd is voor de apotheek in de behandeling van knieartrose. Voor veel patiënten met knieartrose is dit de eerste professionele adviseur in de gezondheidszorg die zij raadplegen voor hun probleem. De plaatsbepaling van de apotheek in het proces naar optimalisatie van de behandeling van knieartrose is dan ook een interessante topic voor toekomstig onderzoek.